

Victorialaan 1 b-g | 5213 JG 's-Hertogenbosch
Gildekamp 8 | 5431 SP Cuijk
Postbus 88 | 5430 AB Cuijk
(0485) 338 300
info@odbn.nl | www.odbn.nl

Faunabeheereenheid Noord-Brabant
Mevrouw H. Kooijmans
Postbus 100
5201 AC 'S-HERTOGENBOSCH

VERZONDEN 21 MAART 2018

Datum	Ons kenmerk	Telefoonnummer	Contactpersoon
21 maart 2018	Z/066822	(0485) 729 160	J.H. (Janmartin) Rahder
Bijlage(n)	Uw kenmerk	Registratienummer	Onderwerp
-	18004/OV	95301/HVN	Ontheffing Faunabeheer: Meeuwenbeheer Havenschap Moerdijk

Geachte mevrouw Kooijmans,

Op 19 februari 2018 verzocht u ons, namens het Havenbedrijf Moerdijk, om een ontheffing voor het beheer van de kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw en stormmeeuw op het terrein van het Havenschap Moerdijk in de provincie Noord-Brabant. Hierbij treft u ons besluit aan.

PROCEDURELE ASPECTEN

Aanvraag

Op 19 februari 2018 hebben wij van de Faunabeheereenheid Noord-Brabant (verder: de FBE) een aanvraag ontvangen voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, voor handelingen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De initiatiefnemer voor het aanvragen van de ontheffing is het Havenschap Moerdijk. De aanvraag is ingediend op basis van het door Gedeputeerde Staten (verder: GS) goedgekeurde faunabeheerplan 2017-2023, welke een looptijd kent tot en met 30 juni 2023. Voor de nadere onderbouwing van de aanvraag verwijst de FBE naar dit faunabeheerplan, waar in de hoofdstukken 3.1.4 en 7.29 de meeuwenproblematiek op bedrijventerreinen wordt behandeld. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag, het Plan van aanpak en in de Memo 'Beheerstrategie meeuwen', van Buijs Eco Consult (verder: BEC). De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/066822.

Bevoegd gezag

Omdat de aangevraagde handelingen verricht worden in de provincie Noord-Brabant, zijn wij op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Indien aan de orde, betrekken wij tevens gevolgen van de handelingen voor de soorten buiten onze provinciegrens en/of buiten Nederland bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

Ten aanzien van de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing ingevolge de Wnb is vereist, hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan derhalve aan de orde zijn.

WETTELIJK KADER EN BELEIDSKADER

Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikel 3.8 geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Faunabeheereenheid

Op basis van artikel 3.3 eerste lid, van de Wnb kunnen GS ontheffing verlenen van de verboden als bedoeld in artikel 3.1 van de Wnb. Een ontheffing wordt verleend aan een Faunabeheereenheid, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan.

Nota faunabeheer Noord-Brabant

In deze Nota wordt het provinciaal beleid ten aanzien van beschermde soorten en het faunabeheer in de provincie nader uitgewerkt. Volgens de Nota hanteert GS als algemeen uitgangspunt bij faunabeheer het 'nee, tenzij' principe. Van de verbodsbepalingen uit de Wnb kan slechts onder voorwaarden worden afgeweken. Faunabeheer is een van deze uitzonderingen. Ontheffingen voor faunabeheer kunnen slechts worden afgegeven op basis van een door GS goedgekeurd faunabeheerplan. Dit plan moet voldoen aan de eisen uit de Wnb en de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Tevens moet dit plan voldoen aan de voorwaarden en uitgangspunten, zoals deze zijn vastgelegd in de Nota. GS hanteren het uitgangspunt dat, als het instrument vrijstelling niet volstaat of toepasbaar is, er bij voorkeur gebruik gemaakt moet worden van het instrument ontheffing. Een ontheffing wordt aan de FBE verleend. De FBE kan deze ontheffing in de vorm van een machtiging doorschrijven aan de gebruiker van de ontheffing.

Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant

De eerste wijzigingsregeling Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant van 25 april 2017 geeft de afwegingskaders en voorwaarden voor het beheer van soorten in de provincie Noord-Brabant. Ontheffing voor de kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw en stormmeeuw kan worden verleend op basis van een incidentele ontheffing, in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid. Daarbij moet worden aangetoond dat andere bevredigende maatregelen niet of onvoldoende effectief zijn, en de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt.

Faunabeheerplan 2017-2023

In hoofdstuk 3.1.4 van het faunabeheerplan wordt aangegeven dat het belang van de openbare veiligheid op bedrijventerreinen soms wordt geschaad door vogels, met name meeuwen. Vaak kunnen medewerkers hun taken niet naar behoren uitvoeren door defensieve oudervogels die hun kuikens verdedigen. In de beheerperiode 2011-2016 is alleen schade op bedrijventerreinen gemeld op het Haven- en Industrierrein Moerdijk (verder: HIM). Het Havenbedrijf Moerdijk heeft in 2011 een generiek meeuwenbeheerplan laten opstellen. Dit plan vormde de basis voor een ontheffingsaanvraag voor het opzettelijk verontrusten van meeuwen en het behandelen van hun nesten en eieren op het HIM. Deze incidentele ontheffing, met kenmerk C2071767 is op 30 april 2012 door ons afgegeven aan de FBE en kende een (verlengde) looptijd tot 1 juli 2017.

NADERE ONDERBOUWING AANVRAAG

In de memo 'Beheerstrategie meeuwen' van BEC wordt aangegeven dat sinds 2012 de meeuwen op het industrieterrein opzettelijk worden verontrust en hun eieren in de operationele delen op de HIM worden behandeld met maisolie, of worden weggenomen. Dit heeft als gevolg gehad dat de meeuwen hier geen defensief gedrag meer vertoonden, omdat er geen kuikens waren. Tevens verplaatsten de meeuwen zich naar andere terreindelen of naar de Sassenplaat, waar ze niet tot overlast zijn. Het Havenbedrijf investeert in deze laatstgenoemde locatie, door het kort houden van de vegetatie. Hierdoor blijft de meeuwenkolonie op deze locatie op langere termijn behouden. Uit ringonderzoek is gebleken dat de meeuwen die zich vestigen op de Sassenplaat voor een groot deel de voormalige broedvogels van het HIC betreft. Nu deze aanpak blijkt te werken wil men de ingezette weg voortzetten in de periode 2018-2022.

De afgelopen tijd zijn grondreserves op het HIM in gebruik genomen door havenactiviteiten. De hier broedende kleine mantelmeeuwen en zilvermeeuwen hebben zich alle verplaatst naar de Sassenplaat.

Desondanks blijven kleine mantelmeeuwen, zilvermeeuwen en stormmeeuwen broeden in operationele delen van de fabrieken. Dit leidt nog steeds tot confrontaties tussen meeuw en mens, met in sommige gevallen letsel als gevolg, zoals een foto in de memo toont.

In een bij de aanvraag gevoegde verklaring van het hoofd van de afdeling Health Safety, Security, Environment & Quality van Shell Nederland Chemie Moerdijk wordt aangegeven dat tijdens werkzaamheden aan installaties en tijdens het rangeren en verladen werknemers zijn aangevallen door meeuwen, wat heeft geleid tot schrikreacties. Als gevolg hiervan kunnen werknemers, die zich tijdens operationele, controle-, of storingswerkzaamheden aan installaties soms op grote hoogte bevinden, vallen of struikelen, met persoonlijk letsel als gevolg. Door schrikreacties bij operators of machinisten kunnen gevaarlijk situaties ontstaan bij het verladen of rangeren van wagons met gevaarlijke stoffen, waaronder ethyleenoxide. Gezien de aard van de installaties kunnen door schrikreacties incidenten ontstaan, waarbij brandgevaarlijke en/of explosieve gassen kunnen vrijkomen, met als mogelijk gevolg brand of explosie. Er kan dus sprake zijn van gevaar voor een goed en veilig verloop van de petrochemische productieprocessen.

Om de operationele procesindustrie (vaak categorie -5 Chemie, zwaarste regime) veilig te laten verlopen is het wenselijk preventiemiddelen in te zetten, om te verhinderen dat de meeuwen tot broeden komen, of hun eieren uitkomen. Dit kan gebeuren door het storen van de vogels, of hun nesten en eieren weg te nemen in een straal van 50 meter van in gebruik zijnde installaties. Hieronder worden begrepen tankputten, leidingstraten, brandweer-oefenterreinen, rangeerterreinen, parkeerterreinen, trafohuisjes, afsluiters, loopbruggen, laad- en lospunten en kantoren. Meeuwen die buiten deze straal broeden worden gedoogd. Ook het dagelijks inzetten van man-met-hond en roofvogel-op-stok en het gebruik van laserlicht kunnen ertoe bijdragen dat de meeuwen wordt verhinderd bij de installaties te broeden.

Het meeuwenbeheer op het HIM is nader uitgewerkt in het plan van aanpak "Meeuwenoverlast-preventie Shell Chemicals Moerdijk". Het meeuwenprobleem op het HIM concentreert zich op het terrein van Shell Chemicals. Met name op het rangeerterrein, ten oosten van Weg 5, bevinden zich veel broedparen meeuwen. In 2017 ging het hier om 450 broedparen; dit aantal neemt jaarlijks toe. Verder broeden op het grasveld ten zuiden van het koelwaterpomphuis ongeveer 100 paar visdieven. Ook zij kunnen in de kuikenperiode defensief gedrag tonen jegens mensen. De aantallen visdieven nemen toe, waarbij in toenemende mate ook gebroed wordt bij het rangeerspoor ten noorden van de MFD-meldkamer. Om te voorkomen dat de jonge visdieven het broedterrein bij de koeltoren verlaten en elders op het terrein voor overlast gaan zorgen, is het noodzakelijk het gehele visdiefgebied (ten zuiden van de koeltoren) af te zetten met fijnmazig gaas. Dit zorgt ervoor dat de visdiefjes in het gebied blijven en dat als gevolg hiervan operators niet of minder worden aangevallen door de oudervogels. De visdieven en hun nesten worden niet gestoord en hun eieren niet weggenomen.

In het plan van aanpak wordt gesteld dat de meeuwenoverlast op korte termijn dient te worden opgelost. Indien de methode van eier- en nestbehandeling met dezelfde intensiteit als in de afgelopen jaren zou worden voortgezet, dan zal het meeuwenprobleem nog jaren voortduren. Voorts zal de broeddruk op de putten weer toenemen, hetgeen de jaren van intensieve inzet om het aantal broedparen te beheersen deels teniet zal doen. Om deze redenen is het gewenst om snelle resultaten te boeken. Dat kan het beste worden gerealiseerd door te voorkomen dat de meeuwen tot nestelen komen. Dit lukt alleen wanneer de meeuwen in de broedperiode 24/7 zeer intensief worden verstoord. De meest effectieve manieren voor het terrein van Shell zijn hierbij de man-met-hond (pointer of setter), laserlicht en roofvogel-op-stok (dus niet rondvliegend). Dit laatste is een goede ondersteunende maatregel op onoverzichtelijke plaatsen.

Daarnaast zullen twee keer per week alle meeuwennesten, met en zonder eieren, worden geruimd. Op deze wijze kunnen (en zullen) nesten en eieren van andere grondbroeders, zoals scholeksters of visdief, worden gespaard. Deze methode kan worden ingezet gedurende de gehele broedperiode, welke voor de meeuwen loopt van 15 februari tot en met 31 juli. Op pagina 9 van het plan van aanpak wordt per deelterrein van Shell aangegeven welke methode wordt ingezet. Het doel is dat de meeuwen op het HIM zich uiteindelijk zoveel mogelijk verplaatsen naar de Sassenplaat, die voor de vogels is ingericht en ook als zodanig door het Havenbedrijf zal worden onderhouden.

Horen

In de aanvraag wordt aangegeven dat de werkzaamheden nodig zijn in de periodes van 15 februari tot en met 30 september. In het plan van aanpak staat dat de werkzaamheden jaarlijks op 31 juli kunnen worden beëindigd. Wij willen van deze laatste datum uitgaan, omdat ons niet is gebleken dat de handelingen in augustus en september dienen te worden voortgezet, aangezien het meeuwenbroedseizoen dan al voorbij is. Van dit voornemen hebben wij op 15 maart 2018 de FBE telefonisch in kennis gesteld die, bij monde van mevrouw H. Kooijmans, aangaf hiertegen geen bezwaar te hebben.

TOETSINGEN EN OVERWEGINGEN

Gunstige staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de stormmeeuw en zilvermeeuw als broedvogel is 'matig ongunstig', die van de kleine mantelmeeuw is 'gunstig'¹. Van de meeuwensoorten is geen trend voor Noord-Brabant beschikbaar, omdat er te weinig gegevens zijn. De aangevraagde handelingen hebben slechts tot doel de meeuwen te verhinderen om op bepaalde terreindelen tot broeden te komen. Daarnaast wordt de meeuwen voldoende en duurzame broedgelegenheid geboden op de Sassenplaat. Dit is een gebleken veilige en geschikte broedlocatie voor de meeuwen. De staat van instandhouding van de drie meeuwensoorten zal door de handelingen niet wezenlijk worden aangetast.

De staat van instandhouding van de visdief is te kwalificeren als 'zeer ongunstig'. De broedende visdieven zijn geconcentreerd op één grasveld, op een apart deel van het terrein. Zij zullen niet geraakt worden door de handelingen. Wij nemen ten aanzien van de bescherming van de visdieven specifieke voorschriften op in deze ontheffing.

Alternatieven

De werkwijze is zeer locatiegebonden en specifiek, en afgestemd op de ecologie van de drie meeuwensoorten. Gezien de voorgestelde aanpak is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven voorhanden zijn, die kunnen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De aanvraag is op dit punt dan ook voldoende onderbouwd.

Wettelijk belangen

De ontheffing is aangevraagd in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid. Gelet op de ervaringen van de operators op het industriepark met de meeuwen in de afgelopen jaren, en gelet op de verklaring van het hoofd van de afdeling Health Safety and Security, is het duidelijk dat dit belang op ernstige wijze in het geding kan komen als gevolg van de aanvallen door de broedende meeuwen.

---

¹ <https://www.sovon.nl/nl/soort/>

Wij zijn van oordeel dat het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid voldoende is onderbouwd om de overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 3.1, tweede, derde en vierde lid, van de Wnb, te rechtvaardigen.

Overwegingen

De aanvraag voldoet aan de wettelijke bepalingen en aan ons beleid. In de aanvraag is voldoende duidelijk gemaakt dat de openbare veiligheid in het geding is als gevolg van de aanvallen door de broedende meeuwen op het industriepark HIM. De in de afgelopen beheerperiode toegepaste aanpak om de meeuwenproblematiek terug te dringen is onvoldoende gebleken om het probleem duurzaam op te lossen.

Er is vastgesteld dat verjaagde meeuwen de geboden alternatieve broedlocatie op de Sassenplaat accepteren. Hiermee is duidelijk geworden dat de meeuwenaanpak op het HIM een werkzame methode is. Voor een verslechtering van de staat van instandhouding van de drie meeuwensoorten op het industriepark hoeft dan ook niet te worden gevreesd. Met de voorgestelde geïntensiveerde aanpak, mede gebaseerd op de expertise van de ecooloog die het project begeleidt, is er zicht op een duurzame oplossing van het meeuwenprobleem op het terrein van het Haven- en industriepark Moerdijk.

Om te garanderen dat de op het terrein aanwezige visdiefkolonie geen negatieve gevolgen ondervindt van de handelingen nemen wij enkele specifieke voorschriften op.

CONCLUSIE

Gelet op het bovenstaande verlenen wij de gevraagde ontheffing. Aan deze ontheffing zijn enkele specifieke voorschriften verbonden.

De inzet van de middelen laserlicht en man-met-hond bij het verstoren van de meeuwen valt binnen deze ontheffing.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

gelet op artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming,
gelet op het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid,
gelet op het door ons goedgekeurde faunabeheerplan 2017-2023,
gelet op de door ons vastgestelde Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant,
overwegende dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen afbreuk wordt gedaan
aan de gunstige staat van instandhouding van de soorten,

verlenen hierbij ontheffing aan

De Faunabeheereenheid Noord-Brabant
Postbus 100
5201 AC 's-Hertogenbosch,

ten behoeve van het Havenschap Moerdijk,

van de verbodsbepalingen in artikel 3.1, tweede, derde en vierde lid, van de Wet natuurbescherming

voor het opzettelijk nesten en eieren te vernielen, te beschadigen of weg te nemen, de eieren te rapen of onder zich te hebben en het opzettelijk storen van de:

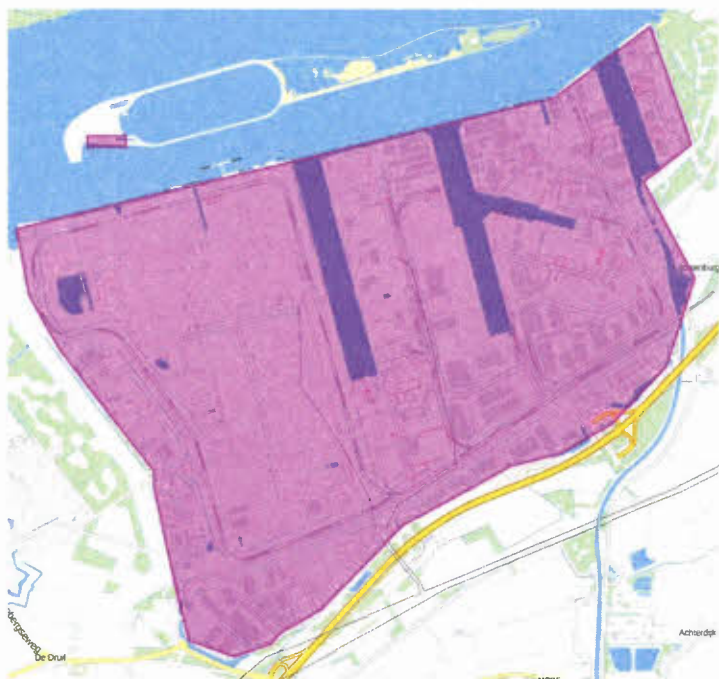
kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*), zilvermeeuw (*Larus argentatus*) en stormmeeuw (*Larus canus*);

met behulp van jachtvogels-op-stok, zijnde:

havik, slechtvalk of woestijnbuizerd;

op het terrein van het Haven- en industrieterrein Moerdijk, zoals weergegeven op het kaartje.

Deze ontheffing is geldig in de jaren 2018 tot en met 2022, en wel gedurende de periode van 15 februari tot en met 31 juli, en in de periode van 15 februari 2023 tot en met 30 juni 2023.

Figuur 1. Gebied waarvoor deze ontheffing geldt.

Aan dit besluit zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De Faunabeheereenheid is bevoegd deze ontheffing om te zetten in een machtiging aan het Havenschap Moerdijk. De Faunabeheereenheid blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften waaronder deze ontheffing is verleend.
2. De uitvoerder is verplicht bij gebruik van de ontheffing een kopie van de door de FBE gewaarmerkte ontheffing, de machtiging tot het gebruik van de ontheffing, de schriftelijke toestemming van de grondgebruiker voor het betreden van de gronden, een legitimatiebewijs alsmede de valkeniersakte bij zich te hebben en deze bescheiden op eerste verzoek van een toezichthouder te tonen.
3. Uitvoering van de handelingen dient plaats te vinden conform het plan van aanpak meeuwenoverlast preventie Shell Chemicals Moerdijk, per genoemd deelgebied zoals aangegeven op pagina 9 en op het kaartje op pagina 11 van het plan.
4. Een rapportage over het gebruik van deze ontheffing dient te worden opgenomen in het jaarverslag van de FBE, welke jaarlijks, uiterlijk eind juni, aan GS dient te worden toegezonden.

Specifieke voorschriften

5. Inzet van een valkenier dient uitsluitend plaats te vinden in overleg met de ecooloog die het project begeleidt.
6. De in te zetten roofvogels kunnen niet vrij rondvliegen en blijven 'op stok'.
7. Het ruimen van de nesten geschiedt onder toezicht en instructie van de begeleidende ecooloog, waarbij er specifiek op wordt toegezien dat er geen nesten van andere grondbroedende vogelsoorten worden geruimd, dan van de drie in deze ontheffing genoemde meeuwensoorten.
8. Bij de inzet van laserlicht wordt ervoor gezorgd dat het terrein waar de visdieven broeden, plus de directe omgeving, niet wordt aangeschenen.
9. Er vindt geen verstorings- of verjagingsactiviteit plaats ten westen van het leidingenviaduct, dat naar de pier loopt. Het ruimen van meeuwennesten is er wel toegestaan. Zie 11.
10. De visdievenkolonie op het terrein ten zuiden van de koeltoren wordt, voorafgaand aan het broedseizoen, geheel afgezet met fijnmazig gaas, zodat de visdiefkuikens dit terrein niet lopend kunnen verlaten.
11. Binnen het voor de visdieven afgezette terrein worden géén meeuwennesten geruimd.

's-Hertogenbosch, 21 maart 2018

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
namens deze,

De heer J.A.J. Lenssen,
Directeur Omgevingsdienst Brabant Noord

